

Qarabağ problemi: fakt, səbəb və nəticə

Ermənistanın işğalçı siyasətinə son qoymağın vaxtı gəlib çatdı

Son günlər Qafqazda yaşanan proseslər dünyanın diqqət mərkəzindədir. Qarabağ münaqişəsi ətrafında davam edən danışıqlarda Yerevanın 30 ilə yaxın qeyri-konstruktiv mövqe tutaraq vaxt uzatmağa çalışması, sonda isə Ermənistan baş nazirinin "Qarabağ Ermənistanıdır" deyə bəyanat verərək, sülh danışıqlarına nöqtə qoyması Bakının səbr kasasını daşırdı. Artıq problemin həlli üçün yeganə yol qalmışdı- işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərinin güc yolu ilə azad olunması. Azərbaycan məcburən bu yola əl atdı və ordu qısa müddətdə Qarabağda xeyli ərazini işğalçı ordudan təmizlədi...

Qarabağ: problemin həllindəki suallar

Azərbaycan diplomatiyasının son 25 ildəki gərgin işi nəticəsində Ermənistanın işğalçı olduğu və Azərbaycan ərazisinin 20 %-ni zəbt etdiyi həqiqəti dünya birliyi tərəfindən təsdiq, rəsmi Yerevan tərəfindən isə etiraf olunub.

Bəs regionun ən zəif, ən gücsüz, ən çətin vəziyyətdə olan ölkəsinin- Ermənistanın işğalçı siyasəti hardan qaynaqlanır? Qarabağ probleminin sülh yolu ilə həllinə mane olan səbəblər hansılardır? Ümumiyyətlə, problem tək Qarabağın Ermənistan tərəfindən işğalı ilə bağlıdır mı? Son 2 əsrdə Azərbaycan xalqına qarşı onlarla soyqırım aktı həyata keçirən, yüzminlərlə insanı vəhşicəsinə qətlə yetirən, saysız terror aktları törədən, 1 milyon azərbaycanlıyı öz tarixi torpaqlarından deportasiya edən ermənilər bu qədər gücü hardan alırlar? Həqiqətənmə, tarixə qorxaq, satqın, saxtakar tayfa kimi tanınan bu vəhşi qəbilə bu qədər böyük prosesi həyata keçirmək gücündə olub?

Suallar çoxdur. Düşünürük ki, problemin yaranma səbəbləri və nəticələrinə nəzər salmadan fikir yürütmək düzgün olmazdı. Çünki ermənilərin dünyada saldıqları hay-küyün bazasında duran saxtakarlıqları ortaya qoymaq vacibdir. Ona görə də bu problemin aktuallaşdığı bir vaxtda biz bir daha 30 il sürən erməni işğal, soyqırım və terror kampaniyasının səbəblərini, nəticələrini və perspektivini analiz etməyə çalışacağıq.

Universal məşə

Ermənilərin iç üzünün tam çıpaqlığı ilə açılması üçün cəmi bircə əsr qədər geriyyə qayıtmaq kifayət edər. Baxmayaraq ki, ermənilər indi yaşadıkları ərazilərin tarixi sahibləri olan azərbaycanlılara qarşı xəyanət və təcavüz prosesini əsrlər öncə başlayıblar. Bu haqda Azərbaycan alimləri tərəfindən tarixi faktlara və sənədlərə əsaslanan kifayət qədər sanballı əsərlər yazıldığından, burada təkrara ehtiyac görmürük.

Riyakar Avropa mətbuatı hələ XIX əsrin sonundan "erməni problemini" öz sevimli mövzusunə çevirmişdi. Şöhrətpərəst, şəhər tül-

küsü olan ermənilər özlərini himayə edən mətbuatın təbliğatından daha da çaşdı. Onlar Qərb ölkələrinin əsrlərlə dağıtmaq istədiyi türk dövlətlərinin ərazilərində özlərinə "dövlət" yaratmaq iddiasına düşdülər.

Nə üçün belə oldu? Ona görə ki, "yazıq ermənilər" in problemi məxsusi erməni məsələsi deyildi, bu, bəzi böyük dövlətlərin yeni ərazilər və müstəmləkələr arzusundan qaynaqlanan proses idi. Böyük dövlətlərə Yaxın Şərqdə və Qafqazda öz təsir gücünü artırmaq üçün forpost funksiyası yerinə yetirəcək oyuncaq "dövlət" lazım idi. Bu arzular güclənəndə, bölgəyə başqa təsir "rıçaqı" qalmayanda "erməni məsələsi" ortaya atıldı. Ermənilərin problemi ümumiyyətlə, fəvqəldövlətlərin xarici siyasətində yoxdur. Ancaq erməni amilindən öz məqsədləri üçün istifadə etmək niyyətləri var. Ona görə də, erməni probleminin hər bir aktivləşməsi böyük dövlətlərinin regiona ekspansiyası və Qafqazda qarşılıqlı rəqabəti ilə bağlıdır.

Ermənizm genetik xəstəliyi

Bakı nefti hesabına varlanıb siyasətə qoşulan ermənilər Birinci Dünya Müharibəsindən sonra tarixi Azərbaycan torpaqları üzərində dövlət qurdu. Bundan sonra ermənilər azərbaycanlılara qarşı terrora, soyqırımlara qurşandı. Həm 1918-ci ildə, həm də ötən əsrin sonlarında Qarabağda öz kinli və qanlı əməllərini davam etdirən ermənilər xalqımıza qarşı onlarla soyqırım aktı həyata keçiriblər. Yüz minlərlə azərbaycanlı vəhşicəsinə öldürüldü. Xocalıdakı dəhşətləri görəndə bunu edənlerin insan olduğuna şübhə edirsən. Bu, tarixdə görünməmiş bir vəhşilikdir. Azərbaycanın erməni təcavüzünə məruz qalmış torpaqlarından olan 1 milyon məcburi köçkünün öz doğma yurdlarından didərgin düşüb.

Ermənilər Türkiyəyə də böyük zərbə vurublar. PKK sıralarında çox sayda erməninin türk xalqına qarşı terror apardığını, beynəlxalq səviyyələrdə erməni lobbisinin Türkiyəni soyqırımı tanımağa və böyük təzminat ödəməyə məcbur etməyə çalışması, Türkiyəyə qarşı ərazi iddiası kimi əməllərin sayı-

hesab yoxdur. Ötən əsrdə onlarla türk diplomatına terror edilməsini, Osmanlı zamanında, öz vətənlərinə- Türkiyəyə etdikləri xəyanəti, hazırda bütün cəbhələrdə- (informasiya, diplomatik, hərbi və s) həyata keçirdiyi düşmənçilik siyasəti xatırlamaq kifayətdir.

Erməni ideoloqları erməni xalqına onların dünyanın ən qədim xalqı olduğunu və bütün ətraf region dövlətlərinin onların ərazisində qurulduğunu, ermənilərə qarşı guya böyük soyqırım həyata keçirildiyini aşılalıy və nəticədə ortada xalq əvəzinə xəstə bir kütlə gəlib. Bütün dünya mədəniyyətini ermənilərin yaratdığına, ilk insanın, Nuh peyğəmbərin, hətta Tanrının belə erməni olduğuna milyonlarla erməni inandırılırlar. Bu xəstəliyin di artıq tibbi ədəbiyyatda "ermənizm" sindromu kimi qəbul olunur.

Qarabağın işğalı necə baş verdi?

Sovet İttifaqından Ermənistan müharibəyə hazırlıqlı, Azərbaycan isə hazırlıqsız çıxmışdı. Xarici ölkələrdən də xeyli silah texnika verilən erməni terror qruplaşmaları orduya malik olmayan Azərbaycanın Qarabağ bölgəsini işğal edə bildi. Ermənilər Azərbaycan ərazisindən 20 faiz, başqa sözlə 15 000 km2 ərazi tutdu (Ermənistanın yarısı qədər).

Burada əlbəttə, Azərbaycanda ki siyasəti çəkişmələri, hakimiyyət davasını və bu fonda da milli birliyin dağılması və ümumi düşməne qarşı dövlətlə xalqın birgə mübarizəsini təşkil etməyin mümkün olmaması böyük rol oynadı.

Burada əlbəttə, Azərbaycanda ki siyasəti çəkişmələri, hakimiyyət davasını və bu fonda da milli birliyin dağılması və ümumi düşməne qarşı dövlətlə xalqın birgə mübarizəsini təşkil etməyin mümkün olmaması böyük rol oynadı.

1994-cü ilin mayında atəşkəs elan edildi. Həmin vaxtdan Ermənistanın bütün xarici siyasəti bir məqsədə- Azərbaycan Respublikasından işğal etdiyi 15 min kvadrat kilometr ərazini beynəlxalq hüquq pərdəsi arxasında özünə birləşdirməyə və dünya dövlətlərinin bu ilhaqı tanımasına can atır.

Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev qəti bir xarici siyasət apardı və Ermənistanla münaqişənin ancaq bir şərtlə- Azərbaycanın ərazi bütövlüyü şərti ilə həll edilə biləcəyini elan etmişdi. Ermənilər bəzi böyük dövlətlərin himayəsində istifadə edib nə qədər fitnəkarlıq, hiyləgərlik etsə də, onların təşəbbüsləri Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa söykənən xarici siyasətinin qranit bünövrəsinə dəyib çilik-çilik olurdu. Bütün dünya da bildirdi: Azərbaycan öz ərazilərinin işğalı ilə heç zaman barışmayacaq və özünün BMT tərəfindən tanınan ərazisindən bir qarış da ermənilərə verməyəcək. 30 ildir ikili standartlarla işləyən dünya siyasətçiləri bizim dövlətimizi zorla Ermənistanla dialoq aparmağa məcbur edirlər. Bu həmin demokratlardır ki, o vaxt da, indi də öz kosmik

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

peykləri vasitəsi ilə Qarabağdakı hərbi əməliyyatları izləyir, Azərbaycan ordusunun hər addımını ermənilərə xəbər verirdilər.

Regionda güc balansı: kimin xeyrinədir?

Azərbaycan iqtisadi və hərbi qüdrətini artırırdan sonra bölgədə fəal siyasət aparmağa başladı. Böyük beynəlxalq və regional iqtisadi, xüsusən də enerji və nəqliyyat layihələri reallaşdırıldı. Beynəlxalq təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq quruldu. Getdikdə daha çox ölkə və beynəlxalq təşkilat ölkəmizi dəstəkləməyə başladılar.

İndiki vəziyyətdə Ermənistan ağır iqtisadi, sosial böhan keçirir. Bütün regional layihələrdən kənar qalan, heç bir iqtisadi potensialı olmayan, xarici yardımlar hesabına dolanan bir ölkədə artıq bəziləri hələ əməliyyatlar başlamamışdan əvvəl anlamağa başlamışdılar ki, belə siyasətlə məhv olacaqlar. Qarabağda Azərbaycan ordusunun anti-terror əməliyyatları başladıqdan və qısa müddətdə Ermənistan ordusu və terrorçu qruplar darmadağın edildikdən sonra Azərbaycan işğalçı ölkəni bütün cəbhələrdə dalana dirəyib. Beynəlxalq təşkilatların və böyük dövlətlərin danışıqlara çağırmasından sonra rəsmi Bakı təklifi qəbul etdi və XİN rəhbərləri səviyyəsində Moskvada keçirilən görüşdə Ermənistan sonuncu şansı verdi. Lakin cəsdələrin döyüş meydanından çıxarılması və əsirlərin dəyişdirilməsi üçün razılaşılan müvəqqəti atəşkəsə də riayət etməyən Ermənistan

ordusu cavab zərbələri ilə darmadağın edildi.

Ermənistan ordusu döyüş cəbhəsində sarsıdıcı məğlubiyyətə uğradıldığından, Yerevan Azərbaycan şəhərlərini bombardman etməklə mülki əhaliyə qarşı açıq dövlət terroruna start verdi. Onlarla mülki şəxs öldürüldü, lakin Azərbaycan ordusu bu terrora qarşı ermənilər kimi vəhşi və rəzil hərəkətlə cavab vermədi, Ermənistan ərazisində zərbə endirilmədi, yalnız Qarabağdakı Ermənistan işğalçı ordusunun və PKK-dan gətirilmiş muzdlu terrorçu dəstələrə ağır zərbələr endirdi. Hazırda bu proses davam edir və ərazilərimiz azad olunur.

Azərbaycan münaqişəni sülh yolu ilə həll etmək istəyir. Lakin Qafqazda ən qüdrətli orduya malik Azərbaycan öz torpaqlarını güc yolu ilə azad etməyə qadirdir. Artıq bu proses başlayıb və uğurla davam edir.

Belə bir məqamda Azərbaycan güclü xarici təzyiqlərə baxmayaraq geri çəkilmir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin beynəlxalq hüquqa əsaslanan şərtləri çox sadə və konkretidir- Ermənistan işğal etdiyi ərazilərdən çıxmalı, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməli, azərbaycanlılar öz doğma yurdlarına qayıtmalıdır. Əgər Ermənistan sülh yolu ilə buna razı olmasa, onda Azərbaycan ordusu bütün bu şərtləri güc yolu ilə, həm də çox qısa müddətdə həll edəcək. Buna artıq heç kimin şübhəsi qalmayıb- nə dünyada, nə də ölkəmizdə.

Elçin Bayramlı